

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 144 STRAIPSNIO PAKEITIMO

ĮSTATYMO

1. Įstatymo pakeitimo rengimą paskatinusios priežastys, tikslai ir uždaviniai:

Nuotolinio darbo apmokėjimo reglamentavimas yra būtinas, tačiau taikant įstatymo nuostatas praktikoje neretai pasitaiko atveju, kad įstatymo nuostatomis naudojasi nesąžiningas verslas siekdamas sumažinti savo sumokamų mokesčių dydį ir/ar taip išmokėti įprastais pajamų tarifais neapmokestinamą darbo užmokestį.

Lietuvos Respublikos Darbo kodekso 144 straipsnio 8 dalyje yra numatomas papildomas kompensacijų mechanizmas už patiriamas sąnaudas dirbant kilnojamo pobūdžio su kelionėmis ar važiavimu susijusias išlaidas. Visgi praktikoje netrūksta atveju, kuomet imituojant su darbu susijusias kompensacijas yra išmokama dalis darbo užmokesčio, pavyzdžiui, miesto ar tarpmiestiniais maršrutais kursuojančių autobusų vairuotojams.

Manytina, kad šios įstatymo nuostatos taikymas šalies viduje dirbantiems maršrutinių autobusų vairuotojams, kurie važinėja šalies keliais, dirba viename mieste ir/ar darbo dienos pabaigoje grįžta į savo stotį neatitinka šio kompensacijų mechanizmo prasmės, kadangi minėtais maršrutais važinėjantys vairuotojai nepatiria jokių papildomų išlaidų nei kiti darbuotojai, kurias reikėtų objektyviai kompensuoti.

Nepaisant to, šios kompensacijos yra plačiai taikomos privačių pervežimo paslaugas miestų ir tarpmiestiniais maršrutais vykdančių įmonių, kuomet reikšminga atlyginimo dalis vairuotojams yra išmokama kaip kompensacija dėl neva kilnojamo darbo pobūdžio. Tokiu būdu šios įmonės išvengia dalies mokesčių, kuriuos turėtų sumokėti valstybei. Nemokėdamos dalies mokesčiu, šios įmonės ne tik nesumoka į valstybės biudžetą priklausančių mokesčių, bet ir nesąžiningai įgauna pranašumą prieš skaidriai ir sąžiningai veiklą vykdančias privačias ir valstybines įmones su kuriomis viešųjų pirkimų konkursuose konkuruoja dėl susisiekiimo vykdymo miesto ir tarpmiestiniais maršrutais, nes dėl sutaupomų mokesčių dalies gali pasiūlyti geresnes paslaugų kainas.

Taikant šį kompensacijų mechanizmą nukenčia ir neskaidriai veikiančiame versle dirbantys autobusų vairuotojai, kadangi nesumokėjus dalies VSD įmokų, mažėja būsimų jų pensijų dydis.

Manytina, kad sutikslinus kompensacijos taikymo ribas ir iš taikymo srities eliminavus keleivinio transporto, kuris keleivių pervežimą vykdo šalies viduje (t.y. miestų ir tarpmiestiniais maršrutais), iš šios nuostatos taikymo ribų bus eliminuota ten nepagrįstai atsiradusi darbuotojų grupė, bus suvienodintos tokio tipo pervežimo paslaugas teikiančių įmonių konkurencinės sąlygos bei į valstybės biudžetą bus surenkama daugiau mokesčių.

2. Įstatymo pakeitimo iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Julius Sabatauskas

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu į kompensacijas dėl kilnojamo darbo vietos pobūdžio gali pretenduoti ir miestų bei tarpmiestiniuose maršrutuose keleivių pervežimą vykdančios autobusų vairuotojai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Tikimasi, kad pritaikius šią išimtį padidės verslo skaidrumas, bus surenkama daugiau įmokų į valstybės biudžetą, rinkoje vykstanti konkurencija taps sąžiningesnė.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Manytina, kad apribojus galimybes dalį atlyginimų išmokėti kompensacijų pavidalu, šioje rinkoje padidės skaidrumas, verslas konkuruos ne tik paslaugų kaina, bet ir savo teikiamų paslaugų kokybe, todėl tikėtina skaidriai veikiančio verslo galimybės ir augimas.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Naujų sąvokų į įstatymų projektus įtraukti nesiūloma.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki įstatymo įsigaliojimo turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų lėšų neprireiktų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„autobusai“, „viešasis transportas“, „keleivių pervažimas“, „darbo apmokėjimas“

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai

Julius Sabatauskas

Orinta Leiputė

Eugenijus Sabutis